

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. An, & quæ certitudo requiratur, de obitu prioris conjugis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

ticiam exigunt in Judice Ecclesiastico, ut superstiti veniam transeundi ad secunda vota concedat, aliam in confessorio; aliam in ipso novas nuptias contrahere volente, ut videri potest apud Pirhing. de sponsal. n. 130. & seq. his præmissis.

§. 1.

An, & quæ certitudo requiratur, de obitu prioris conjugis?

1830. Supponendum, quod contractus novi matrimonii in hoc casu cedatim præjudicium prioris conjugis, si forte adhuc superstes sit; consequenter hic jure suo, quod penes ipsum certum fuit, spoliandus non sit in dubio; maxime, cum præsumatur vivere, dum non probatur contrarium, juxta L. v. de Sacrosanct. Eccles.

Ex hoc autem sequitur, quòd in dato casu non sufficiat minor, aut æqualis probabilitas de obitu prioris conjugis, sed requiratur saltem excessus aliquis supra fundamenta, si quæ sunt in oppositum pro ipsius vita, ut rectè notavit Eparza cit. in n. 289. Hoc enim exigitur c. In presentia, de sponsal. postulante certum nuntium; & cit. c. Dominus. 34. q. 2. petente, ut Constet de morte alterius.

1831. Sequitur 2. non esse locum dispositioni juris civilis in L. Uxores. ff. de divort. Uxori dubiæ de morte absentis conjugis licentiam tribuenti, nubendi post quinquentium expectatum. Nec L. Uxor C. de Repudiis, ad hoc exigenti, solum quadriennium. Nam, cum contractus matrimonii inter fideles non maneat contractus merè civilis, sed transeat in Sacramentalem, ejus materia tam in contrahendo, quàm dissolvendo extra forum legum laicarum est, ut diximus n. 1269.

Idem dicendum est de Authent. Hodie C. de Repud. quæ Uxori, postquam audivit maritum suum in militia obiisse, interdicitur nuptiæ, donec per se, vel alium belli ducem adeat, ipseque juret, eum obiisse, aliorumque testimonia recipiat, quo factò per annum insuper expectet. Nam hæc juris civilis dispositio, in quantum infra certum tempus prohibet nuptias mulieri habenti talem noticiam de obitu prioris viri, est contra legem Apostoli, de qua n. 1811. & disponit de re, quæ non est sui fori.

Tom. IV.

Porissima difficultas est, quæ certitudo requiratur, ut quis possit tum propriâ, tum judicis auctoritate inire aliud matrimonium? in hac quæstione perquam varii sunt Authores, ut videri potest apud Sanchez lib. 2. hic D. 46. d. num. 5. Mihi videtur sufficere ea, de qua loquitur Eparza cit. num. 2800. consequenter ea probatio, & fundamenta, vi quorum opinio affirmans mortem aliquo saltem modo excedit alteram, & mortem intervenisse, majori credibilitate suadet; quàm fundamenta, si quæ sunt in oppositum. Nam tali casu is, qui ex talibus fundamentis procedit, nec temerè agit, nec imprudenter committit se periculo præjudicandi juri alieno, cum judicet verosimilius jam extinctum esse, & à lege prioris conjugis se solutum.

1833. Quæ verò fundamenta præstent hanc majorem credibilitatem? Doctores communiter resolvunt, relinquendum arbitrio; seu, prudenti, ac maturæ considerationi, ac decisioni Judicis, qui, quod attentis circumstantiis in absente, quoad ætatem, vires, pericula, quibus involvebatur, aut involvi poterat, tempus absentiæ, affectum ad conjugem relictum &c. verosimilius videbitur, pronuntiabit; ita Sanchez cit. D. 56. num. 7. Hostiens: cit. c. in presentia, sub. fin. & Abb. ibid. n. 6. cum Castropalao D. 4. de sponsal. p. 13. §. 1. n. 4. & aliis communiter.

1834. Illud not. ad hanc credulitatem majorem de alterius obitu prudenter concipiendam, non sufficere etiam plurium annorum absentiam, ut expressè dicitur c. In presentia. 19. de sponsal. ibi: *quantocumque annorum numero ita remaneant*, non possint ad aliorum consortium canonicè convolare, nec Ecclesiæ auctoritate permitti debent contrahere, donec certum nuntium accipiant de morte virorum, quamdiu dubiæ sunt de suorum virorum obitu. Nam de hoc casu (ubi mulieres de suorum conjugum morte dubiæ sunt) expressè loquitur jus cit. n. 2797. exigens probationem mortis, per certum nuntium, vel qua de morte constet.

Not. 2. nec sufficere unum duntaxat testem sine aliis adminiculis. Nam vox unius, est vox nullius. C. Veniens de Testibus, & L. Jurisjurand. C. cod. si enim in causis etiam levioribus, v.g. civilibus, pecuniariis,

M m m

riis &c. non sufficit dictum unius, etiam in casu, quo locus nimis distat, unde aliarum probationes vix haberi possint; minus sufficit in re tam gravi.

1835. Nec obstat, quod in *c. In presentia* dicitur: non permittant eos contrahere, donec certum nuntium de morte recipiant; ubi videtur solum desiderari nuntius in singulari, quod satis præstat per unum testem, cui consideratis circumstantiis fides haberi possit. Nam, ut notat Sanchez *cit. n. 10. ly nuntium*, ibi non appellat genus masculinum, seu hominem, qui de morte deponat, vel referat, sed in neutro genere pro eo, quod nuntiatur; quod non habetur per unum duntaxat testem, etiam attentis solis circumstantiis talis persona præcisè, quod sit vir probus, verax, prudens, &c. propter rationes supra.

Secus dicendum est, etiam attentis circumstantiis rei, de qua ambigitur, suadentibus factum, quod unus nuntiat, aut fama vulgat. Tales sunt: si non rediit per complures annos, si navis, quæ vehabatur, interiit; aut exercitus, in quo erat, totaliter ab hoste deletus sit, nemine, vel paucis admodum salvis, ac ignorantibus, quid illi factum sit; vel si testentur eum cecidisse graviter saucium, vel in terras remotas captivum raptatum à Barbaris, præsertim si tunc senex erat, vel valetudinis fractæ &c. quibus concurrentibus etiam numerus annorum, quibus expectandum, paucior, aut major erit, si ex circumstantiis suadeant plus vel minus mortem communiter obtingere ejusmodi hominibus in simili eventu.

1836. Dixi: aut fama vulgat. Nam fama, ab incerto Authore nata, ac sæpe fallaci, non præstat fundamentum morale, seu prudens, quod hic requiritur, dicendi factum, seu asserendi mortem absentis, ut colligitur ex *c. Vestræ, de Cohabit. Clericor.* nec sufficit qualiscunq; fama, nisi probata duobus testibus, omni exceptione majoribus, qui deponant, se à fide dignis audivisse, ac esse in illo loco publicum, & se credere, ita se habere; sic Castropalaus *cit. num. 8.*

1837. Ex dictis colliges, mulierem, quæ habet ejusmodi credibilitatem de obitu viri sui, de qua *n. 1829.* sine recursum ad Ordina-

rium, licitè transire ad secundas nuptias. Nam in tali casu recursum ad Ordinarium nullibi præcipitur, ut communiter tradunt Authores, & videri potest apud Castropalaus *cit. num. 4.* sic enim habet certum nuntium, hoc est, ut recte exponit Esparza supra in *num. 1829.* prudentem, credulitatem de morte viri sui, excedentem vi suavisivâ, si quid sit in oppositum pro viri vita.

Et ratio fumitur ex *c. Cum per bell. cam. 34. q. 1. § 2.* ubi mulieres, quæ viros in captivitatem abductos (bonâ fide) putabant mortuos, & simili bonâ fide (licet erroneâ) credebant, nunquam redituros, adeoque licere sibi de novo nubere, Pontifex judicat inculpabiles, quod necessitate (solitudinis, & concupiscentiæ) compulsæ contraxerint; modo ad priores conjuges, si præter opinionem vivi reperiantur, redeant, aut redire velint. Quod sanè factum non esset, si ea credulitas oppositam excedens ad facti excusationem non sufficeret.

Dices: in pluribus Conciliis, ut videri potest apud Gonzalez in *c. In presentia. 19. de sponsal. num. 9. § 11. propter longam & necessariam absentiam* à propria patria, secundum celebrari matrimonium, concessum fuit. Et in *c. Perlatum. 8. Quæ filii sunt legitimi*, cum quidam Episcopus licentiam dedisset mulieri, ut ad 2. nuptias transiret, eò, quod vir ejus per decennium abfuisset, Innocentius III. Episcopum virum providum fuisse asserit; & filios ex tali matrimonio susceptos esse legitimos pronuntiat, ut videri potest apud Gonzalez *cit. num. 10.* ergo longa viri absentia est sufficiens causa, ut alter conjunctim licitè transeat ad secunda vota.

Gonzalez *cit. num. 9.* responderet: si credere, huic difficultati nullo modo satisfieri posse, nisi asserendo, Patres Synodi apud Wermeriam celebrare, in ea fuisse sententiam, ut ex justa causa matrimonium, etiam quoad vinculum dissolvi posse, censuissent, ut constat ex *can. 3. ipsius CC. ibi: si quis Presbyter neptem suam Uxorem habuerit, ipsam dimittat, & gradum perdat: si alius eam acceperit, & ipsam à se rejiciat, si se continere non poterit, aliam accipiat.* Verùm cum matrimonium ex ipsa

sui institutione, ut constat ex dictis supr. sic indissolubile quoad vinculum nullo jure humano; mihi non persuadeo, fuisse mentem Patrum illius Synodi, superveniente tali causâ (necessaria absentia, vel alterius) matrimonium legitimum, quoad vinculum solvi posse; nec ad hoc cogunt, quæ in hunc finem adducta sunt.

Nam cum in *can. 9. CC. apud Wermier. tom. 7. Conciliorum fol. 580.* dicitur: quod vir coactus mutare provinciam, Uxore ipsam sequi nolente, si se abstinere non potest, *aliam Uxorem*, cum poenitentia possit accipere, intelligendum est, non constanter, sed soluto priori vinculo per obitum alterius conjugis. Expositio enim volentium intelligi textum, quod *constante matrimonio*, continet evidens *absurdum* contra jus divinum, quo matrimonii vinculum nullo modo solvi potest, aut constanter primo matrimonio aliud iniri, ut constat ex dictis. Interpretatio autem, quæ *absurdum* imponit legi, omnino vitanda est. Hoc enim in omnibus dispositionibus cavendum est, ut dicitur *L. Ita, Si, 39. ff. de oper. libert. L. Nam absurdum ff. de bonis Libert. c. In Genesi, de elect. & ideo ad hoc vitandum, quandoque interpretatio largissima fieri debet; & quandoque dispositio etiam generalis restringenda, imò verba impropianda, & eo modo intelligenda, quo possunt, ad evitandum *absurdum*; hoc enim est, quod *omnium mentes asperantur*; acrespuunt, ut rectè notat Pereyra sæpe cit. *num. 1764. & constat ex l. 1. tit. 2. de Constitut.**

Ad 1. igitur in *num. 1838.* Resp. ibi, *1840.* matrimonium secundum concessum intelligi pro solo casu mortis alterius conjugis; vel etiam sumendo matrimonium, nimirum nudo convictu ad præstanda negotia familiaria; non autem jure thori; vel etiam, si bona fide credat, mortem absentis intervenisse: quod autem dicitur in *c. Perlatum*, non rectè applicatur. Innocentius III. Episcopum, ibi quidem vocavit virum *providum*, non, quod mulieri dederit licentiam accipiendi novum maritum, vivo, sed absente altero; hoc enim in Episcopi potestate non erat: sed, quod mulieris parentibus imposuerit, ut missio nuntio virum legitimum in patriam revocarent. Nec ex

eo, quod liberos ex secundo matrimonio susceptos declaraverit legitimos, secundum matrimonium, tanquam *validum*, approbavit, sed solum, cum mulier bonâ fide, (nimirum, cum venia sui Episcopi) inito matrimonio secundo, eos susceperit, in quo casu nullitas matrimonii putativi liberis obesse non debuit, juxta dicta in *tit. Qui filii sint legitimi?*

Ad textum in *num. 1839. ex can. 9. 1841.*

Resp. intelligendum, pro casu, quo prius matrimonium in re nullum fuit, præsertim cum secundus vir mulierem, ubi à Presbytero rejecta fuit, acceptam denuò rejecerit, utique non sine causa justè rejiciendi, ex nullitate vinculi, quo casu utique, si continere non potuit, aliam accipere illi licuit, saltem rejectione, seu separatione judicio Ecclesiæ approbatâ.

§. 2.

An eadem certitudo requiratur, sive propria, sive Judicis autoritate, contrahatur?

Complures apud Sanchez *lib. 2. hic 1842.* *D. 46. num. 5.* censent, sufficere certitudinem minorem, atque probabilitatem de obitu prioris viri, ut superstes *propria autoritate* transeat ad secundum connubium; secus, ut contrahat *autoritate Judicis*. Ratio primi est ex *c. Cum per bellicam. 34. q. 2.* ubi dicitur, quod non judicetur *culpabilis*, qui personam ejus mariti, qui jam non esse existimabatur, assumpsit. Deinde in *c. Quoniam. §. Porro, ut lite non contest.* dicitur: si autem de carnali conjugio sit agendum, tam diu alter conjugum expectetur, donec de ipsius obitu *verisimiliter presumatur*: sed hanc existimationem, seu verisimilitudinem, præstat opinio probabilis; ergo hæc sufficit, ut quis *autoritate propria* contrahat; at ut permittatur *autoritate Ecclesiæ* contrahere, non sufficit verisimilitudo, & plus requiritur juxta *c. In presentia. 19. de spons. ibi: donec certum nuntium recipiant de morte virorum*: ergo.

Castropalaus autem cit. *D. 4. de spons. 1843.* *p. 13. §. 1. n. 3.* tanquam verius existimat, eandem certitudinem requiri, ut quis *propria autoritate* contrahat, & ut Judex permittat. 1. quia, cum cit. *c. In presentia* expressè dicat, *non posse tales ad aliorum* M m 2 confor-